

Egzamin kwalifikacyjny 2026
Kolegium Nauk Prawnych oraz Ekonomii i Finansów Szkoły
Doktorskiej - część ustna
Specjalność: Teoria i filozofia prawa oraz doktryny polityczne
i prawne

I. Teoria i filozofia prawa

1. Problematyka badawcza prawoznawstwa
2. Teoria prawa na tle innych dyscyplin prawoznawstwa
3. Charakterystyka metodologiczna szczegółowych nauk prawnych
4. Integracja wewnętrzna i zewnętrzna nauk prawnych
5. Wielopłaszczyznowość prawoznawstwa
6. Naturalizm i antynaturalizm w naukach prawnych
7. Specyfika nauk humanistycznych (nauk społecznych)
8. Analityczna teoria prawa i jej wpływ na dogmatykę prawa
9. Język prawny i język prawniczy
10. Zachowania psychofizyczne a zachowania konwencjonalne w prawie
11. Pojęcie i funkcje zasad prawa
12. Obowiązki normy (aksjologiczne, behawioralne, tetyczne, systemowe)
13. Podstawowe cechy pozytywizmu prawniczego
14. Podstawowe cechy i typologie koncepcji prawa natury
15. Podstawowe cechy realistycznych koncepcji prawa
16. Podstawowe cechy hermeneutyki prawniczej
17. Podstawowe cechy argumentacyjnych teorii prawa (teorii dyskursu prawniczego)
18. Podstawowe poglądy J. Austina na prawo
19. Podstawowe poglądy H.L.A. Harta na prawo
20. Podstawowe poglądy H. Kelsena na prawo
21. Podstawowe poglądy R. Dworkina na prawo
22. Podstawowe poglądy L. Petrażyckiego na prawo
23. Komunikacyjna koncepcja prawa
24. Reguły deklaratywne i reguły konstytutywne w prawie
25. Pojęcia prawa podmiotowego i stosunku prawnego
26. Rządy prawa
27. Stanowienie a uznanie prawa
28. Praktyka prawotwórcza jako źródło prawa (precedens i zwyczaj)
29. Normatywna koncepcja źródeł prawa
30. Pojęcie, funkcja i krytyka założenia racjonalnego prawodawcy
31. Pojęcie i rodzaje reguł egzegezy
32. Koncepcje wykładni prawa
33. Pojęcie i rodzaje ideologii wykładni prawa
34. Racje (założenia) wykładni prawa
35. Dyrektywy interpretacyjne pierwszego i drugiego stopnia
36. Prawo jako system – cecha konieczna czy przygodna?
37. Reguły kolizyjne i ich funkcja
38. Pojęcie i rodzaje wnioskowań prawniczych

39. Wykładnia prawa a wnioski prawnicze
40. Pozaprawne porządki normatywne i ich wpływ na tworzenie, stosowanie i wykładnię prawa
41. Argumentacja celowościowa w tworzeniu, stosowaniu i wykładni prawa
42. Analogia legis i analogia iuris
43. Spójność (niesprzeczność) i zupełność systemu prawa
44. Autonomia i instrumentalny charakter prawa
45. Ideologia stosowania prawa - pojęcie i rodzaje
46. Postawy wobec prawa i prestiż prawa
47. Stosowanie konstytucji przez sądy powszechne
48. Po co prawnikowi filozofia prawa? Problem łatwych i trudnych przypadków
49. Dyskrecjonalna władza prawnicza
50. Podstawowe dylematy moralne w zawodach prawniczych

II. Doktryny polityczne i prawne

51. Filozofowie starożytni – krytycy demokracji ateńskiej.
52. Typologia ustrojów u Platona.
53. Klasyfikacja ustrojów państwa według Arystotelesa.
54. Myśl polityczna starożytnych Chin – Konfucjusz.
55. Idea „civitas Dei” i „civitas terrena” według św. Augustyna.
56. Hierarchia prawa według Tomasza z Akwinu.
57. Marsyliusz z Padwy o suwerenności ludu.
58. Myśl polityczno-prawna klasycznego islamu – al Farabi i al Ghazali.
59. Erazm z Rotterdamu doktryna konsensusu politycznego i religijnego.
60. Renesansowe utopie - Morus, Campanella, Bacon.
61. Machiavelli o moralności i polityce.
62. Jean Bodin i jego teoria suwerenności władzy państwowej.
63. Poglądy polityczne przywódców reformacji - Marcin Luter, Jan Kalwin, Ulrich Zwingli.
64. Myśl Odrodzenia w Polsce- Modrzewski, Ostroróg, Orzechowski.
65. Hugo Grocjusz o prawie natury i jego zasadach.
66. Umowa społeczna według Thomasa Hobbesa i Johna Locke’a i jej konsekwencje.
67. Klasyczny absolutyzm we Francji w XVII wieku, ideologia i jej twórcy – Richelieu.
68. Monteskiusz o „duchu praw” i podziale władzy.
69. Myśl polityczna francuskiego Oświecenia – Wolter, Diderot.
70. Zadania państwa i idea taniego rządu wg Smitha.
71. Treść umowy społecznej według Rousseau i jej konsekwencje.
72. Myśl polityczna polskiego Oświecenia: Leszczyński, Konarski, Staszic i Kołłątaj.
73. Liberalizm klasyczny – Benjamin Constant.
74. Utylitaryzm jako podstawa liberalizmu Jeremiego Benthama.
75. Demokracja-dobrodziejstwa i zagrożenia wg de Tocqueville’a.
76. John Stuart Mill o „rządzie reprezentatywnym”.
77. Socjalizm utopijny i jego przedstawiciele - Owen, Fourier, Saint-Simon.
78. Doktryna anarchizmu: Proudhon, Bakunin, Kropotkin.
79. Sorel i anarchosyndykalizm.
80. Doktryna stalinizmu.
81. XIX-wieczni teoretycy rasizmu: Gobineau, Lapouge, Chamberlain.

82. Darwinizm społeczny i jego twórcy: Herbert Spencer i Ludwik Gumplowicz.
83. Teoria krążenia elit Vilfreda Pareto.
84. Decyzjonizm Carla Schmitta.
85. Nacjonalizm polski – Zygmunt Balicki i Roman Dmowski.
86. Koncepcje polityczne Józefa Piłsudskiego.
87. Ideologowie faszyzmu włoskiego.
88. Ideologowie niemieckiego nazizmu.
89. Gandhi i metoda *satyagrahy*.
90. Leon XIII wobec socjalizmu i demokracji chrześcijańskiej.
91. Jan XXIII i Sobór Watykański II.
92. Jan Paweł II o pracy ludzkiej.
93. Pozytywizm niemiecki – Rudolf von Ihering i Georg Jellinek.
94. Oliwer Wendel Holmes i realizm prawniczy.
95. Hayek o sprawiedliwości społecznej i gospodarce planowej.
96. Milton Friedman i jego krytyka interwencjonizmu gospodarczego.
97. John Rawls i teoria sprawiedliwości.
98. John Finnis i nowa szkoła prawa naturalnego.
99. Samuel Huntington i zderzenie cywilizacji.
100. Francis Fukuyama i koniec historii.